

Filip Inđić

**ČOVEK KOJI NIJE
PROČITAO
HAZARSKI REČNIK**

Otvorena knjiga

Beograd, 2021.

Copyright © za ovo izdanje Otvorena knjiga

Filip Inđić

**ČOVEK KOJI NIJE
PROČITAO
HAZARSKI REČNIK**

Svaka sličnost sa **stvarnim** događajima i **osoba-**
ma je slučajna...

Doček kod Trnavčevića

Opet kod Trnavčevića za Novu godinu. Pa do-
kle više? Da budem iskren, najradije bih prespavao
„najluđu novogodišnju noć“. Čini mi se da se sve oko
mene menja, osim rutina moje žene i sina pred od-
lazak na ovu svetkovinu. Ukratko, Ratko će ceo put
do tamo gundati kako mrzi decu Trnavčevića i režati
kako u jedan izjutra ide kod svojih prijatelja i da mi
tu nemamo šta prigovoriti. Nada će se spremati do
poslednjeg sekunda mog strpljenja, do onog trenutka
kada će mi već biti vruće u jednom jedinom sakou
koji imam, i kapljice znoja će se već početi taložiti na
mojim leđima. Kada se bude spremila, tek posle „iks“
vremena, moliće Ratka da ostane barem do jedan i
petnaest, što će on odbiti, a oboje će okrenuti glave ka
meni, čekajući moju reakciju.

I dalje sam pod tušem, Nada je već ispraznila
ceo bojler, Ratko je pokupio ono malo tople vode što
je ostalo, a na mene kaplje ledena voda, ona ledena
voda koju, i kad hoćete da sipate u čašu i popijete, ne
možete dobiti. Rado bih se obrijao za ovu priliku, ali
Ratko vodi čudan rat sa mojim žiletima, još ne zna
ni na koju stranu da ih okrene, pa sam samo mogao
konstatovati da žileta više nema. Ma i bolje, rekoh
sebi, idem bradat, možda će baš moja brada sprečiti

gomilu dosadnih ljudi da mi prilaze ili da me poljube. Gledam ono moje odelo, staro, jedino, a i danas lepo. Otac mi ga je kupio kada sam se vratio iz vojske. Mislim da je kupljen u jednoj od čuvenih očevih tura Beograd-Trst. Na kraju balade sam sahranio oca i stajao pored kovčega isto odeven. Ipak, ne mogu da se žalim, par lepih sakoa sam pijan izgubio ili pocepao. Ostao mi je samo ovaj i jedan koji mi je kupila žena, i koji nije bilo šanse da obučem, ne iz nekog bunta, već mi je samo bio jako uzak. Stare farmerke su siguran pogodak, a omiljene starke su „pod obavezno“.

Izgleda da su ostali ukućani ozbiljnije shvatili pripremu za Trnavčeviče, pa je Nada sve vreme trčala po kući sa jednom cipelom u ruci, tražeći drugu, usput okrivljujući mene za njen nestanak, u istoj crnoj haljini koju uvek oblači za specijalne prilike. Kada konačno pronađe zagubljenu cipelicu, okačiće perle na sebe, perle koje joj je poklonila njena kuma na venčanju, i valjda će tek tada biti spremna za pokret. Čudno je kako uvek uz različitu buku i histeriju uspe da izađe potpuno ista, to jest, isto obučena. Kao da nekim tajnim jezikom pokušava da nam pokaže koliko je ova proslava bitna za nju, pa nam, nemajući drugi način, to govori apsolutnim podizanjem tenzije oko svog oblačenja. Iz Ratkove sobe je na svakih pet minuta dopirao zvuk dezodoransa, a mislim da sam nakratko izgubio moć njuha kad su se vrata otvorila. Opsovao sam ga i rekao da otvori prozore po stanu, i vratio se da pogledam kraj utakmice Valensijen-Nansi. Mislim da su Valensijenu trebali bodovi za opstanak, pa su baš, što bi naši komentatori rekli, „leteli“ po terenu.

Kada je naša mala „četa“ konačno bila spremna da uđe u velelepni „ford eskort“, kasnili smo uobičajeno puno. Kuća Trnavčevića je bila na obodu grada, u Ulici mladenovačkih rudara, a žurka na koju treba da vozim Ratka, naravno, za divno čudo, skroz na drugom obodu istog ovog prljavog grada, na Trgu Donovih ruža. Niko se nije ponudio da plati benzin, pa sam morao platiti ja; pogledao sam onako tužan svoj novčanik i video da nema ništa od sutrašnjeg pijenja sa kolegama sa posla; možda pretekne za dva piva, sve će otići na cveće, čokolade, vino, benzin, cigarete, malom za džeparac, njoj za ne znam ni ja šta, a nikako da je pitam. Upalio sam radio, a u tom trenutku je išao Bajaga i pesma „Grad“, žena je počela da peva (uvek se ložila na kosatog mršavka), i poljubila me u obraz. Nikada neću shvatiti ljude koji pevaju pesmu čije reči idu: „Tad je zazvonio telefon, a ja ne volim telefon“.

„Mislim, ono“, promrmljao je Ratko pošto je Bajaga otpevao ovaj stih, a ja sam se nasmejao.

Trnavčevići su, inače, jedna jako debela porodica. I on je debeo, i ona je, i deca su takva. Kad im vidim decu, uvek se setim vica o tri debela Nemca, iako ne mogu tačno da se setim celog, ali sam siguran da takav vic postoji. Svi u porodici nose naočare velike dioptrije i to celoj priči daje još veći šmek. Nove godine se redovno slave tamo samo iz jednog razloga: jerbo niko drugi od ljudi sa kojima sam u kontaktu neće još i tu obavezu da ima za vratom; tako da smo većinom napravili prećutni dogovor da svi barem to veče izdržimo Trnavčevića, da se ponapijamo koliko možemo, to jest, koliko nam žene dozvole, a da ostale goste pokušamo da ne primetimo.

Čim smo izašli iz automobila, gđa Trnavčević je jednim „sumo“ potezom bacila moju ženu na svoje poprsje, mada je Nada, izgleda, uživala u tome. Da nisam upoznat sa ovim ritualom, uleteo bih za svojom ženom i pokušao da rastavim dve naizgled zarađene strane. U celoj toj pometnji gospođi Trnavčević se pokvarila frizura, koja je i ovako bila odvratna. Na brzinu ju je popravila, ljubeći me, a ja sam rekao da je to najlepša frizura koju sam ikada video. Naprasno je pocrvenela i iz ruku mi otela cveće. Trnavčević me je dočekaao kao debeli knez neke varošice kojem dugujete neki novac, sa kiselim osmehom na licu i velikim šakama. Ipak ne možete odoleti tom okruglom licu i ne uzvratiti istim takvim osmehom. Decu nisam video, tako da sam mogao odmah da sednem za sto; moji prijatelji su mi već čuvali mesto, iako je bila velika gužva, i veliko im hvala zbog toga. Od ljudi koje sam znao, tu su bili moji prijatelji iz detinjstva: Andro, Lemi, Šormaz, Grijak, Sićva i Glista, neki sa ženama, neki bez njih. Već su podosta popili i odmah počeli da mi se osmehuju i šapuću: „Je l' si video šta Trnavčevićka ima na glavi?!“ Bilo je tu još ljudi, kuća je bila zaista jako velika, Trnavčevićevi prijatelji sa posla, isto klasični „cvikeraši“, kompjuteraši, i njihove deblje polovine, njegovi roditelji, kojima sam na nekim prošlim proslavama dugo morao urlati da bi me išta čuli, pa sam se sada samo mimikom pretvarao da ih pozdravljam i nešto govorim.

Gospodina Trnavčevića znam još iz školske klupe. Bio je jedan od onih ljudi kojima se grebete za pljuge, a pre toga ste izvršili uticaj da uopšte i propuše, jedan od onih kome stalno tražite pare za što obilniju užinu, jedan od onih koje stalno cimete na

pismenima, i sve ostale stvari koje se rade u školskim klupama. Iskreno nas je voleo, voleo je da bude deo našeg društva, verovao je da samo sa nama može da pokuša da „zbari“ neku curu, znao je da sa nama može da prođe školskim dvorištem uzdignute glave i da se suprotstavi autoritetu. Kada smo ga prihvatili kao svojeg i bolje ga upoznali, otkrili smo jednu dobricu od 120 kila, zamagljenih naočara, koju su čak i profesori prozivali i zadirkivali, pa smo se sigurno dva ili tri puta morali tući zbog njega, ne sa profesorima, naravno, tada smo se i smejali. Puno stvari smo mi dobili od tog prijateljstva (Sićva je zaposlen kod njega, na primer), a dobio je, vala, i on.

Pošto je veliki staromodni sat već otkucao dvanaest sati, konačno smo ugasili veliki muzički stub, za koji bih ja, da bih ga kupio, celu godinu morao da radim, i moj prijatelj Grijak se dohvatio gitare. Voleo sam baš taj momenat njegovog otvaranja gitare iz one futrole koju je on zvao „gaće za gitaru“, voleo sam da vidim kako je uzima u ruke, gleda žice kao da ih vidi prvi put, onako samo jednom lagano pređe preko njih, još razmišljajući kojom pesmom da započne svoj performans; a sve oči su već uprte u njega, a nekim ženama već otvorena usta. Nema greške, gitara je veliki afrodizijak, ko to opovrgava, neka dođe na sledeću Novu godinu kod Trnavčevića. I Grijak je omatorio, pa se više nije toliko često hvatao gitare, ali Nova godina je sama po sebi posebna, tako da nije imao nikakav izgovor, pogotovo što je Trnavčević kupio gitaru samo za ovakve prilike (naravno, nama je rekao da je kupio zbog sina). Počeo je dalmatinskim pesmama, to je bio njegov fah, to su pesme koje, iskreno, nikada nisam slušao, ali sam znao

svaku koju zna i Grijak. Uživao sam podjednako u svakoj, najviše sam voleo one pesme gde mogu da se kreveljim uz ikavicu, kada ide neki stih kao, na primer: „Stari ribar plite svoju mrižu, a ko je triba sutra pliti, njega nije brige!“ Pesma je lepa, ali ju je otpevao „Stari Uja“, Vice Vukov, i to mi je uvek stajalo u malom mozgu dok sam je pevao. Posle toga se prešlo na Balaševića, čiji sam opus oduvek voleo, i na „Rani mraz“, i sve je teklo odlično, dok već pripita gospođa Trnavčević nije tražila pesmu za koju niko nije čuo do tada; čak se i malo breknula na svoje goste, kako je moguće da ne znamo pesmu grupe „Medeni mesec“. Medeni mesec? Sjajno ime za grupu, pomislih u sebi. Grijak je, kao, znao nešto, ali se pravdao da ne zna ceo tekst napamet. Ona je toliko navaljivala da joj on to odsvira da je i meni bilo neprijatno, najradije bih joj nabio najveće parče torte sa stola u usta i rekao Grijku da nastavi, ali ne, Grijak je morao da ustane i ode do dečije sobe da proveri tekst. Ljutito sam ustao od stola i krenuo za njim.

„Kakva žena!“, promrmljao sam Grijku.

„Ma znam celu stvar napamet, ali ne mogu da pevam Trnavčevićino ime i spominjem reč ljubav, jednostavno ne mogu, a izgleda da ću morati“, odgovori iskreno Grijak.

Nasmejali smo se oboje i otvorili vrata dečije sobe. Tu su bili Trnavčevići naslednici, moj Rale, i još gomila vrištave dece raznih godišta. Moj Rale je bio u crven u licu i odmah mi je prileteo i pitao da li je vreme da se krene, odgovorio sam mu da ima još pola sata, i da, ako će mu biti lakše, može da broji u sebi do 1800 i da me onda potraži. Grijak je seo za kompjuter i upalio neki sajt tražeći baš tu određenu pesmu, na-